

BEZROBOCIE

Stanisław
Chodorowski

Wrocław 2006

Spis treści

Definicja bezrobocia	3
Rodzaje bezrobocia	3
Kim jest i kto może zostać uzyskać status bezrobotnego?	4
Przyczyny bezrobocia	5
Skutki bezrobocia	5
Sposoby walki z bezrobociem	5
Struktura bezrobocia	6
Bezrobocie według województw	8
Bezrobocie w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej	8

Definicja bezrobocia

Bezrobocie to jeden z najpoważniejszych problemów społeczno – gospodarczych na świecie. Od dawna stanowi przedmiot zainteresowania i dyskusji socjologów, politologów i ekonomistów. Głównie skupiają oni swoją uwagę na konsekwencjach tego zjawiska. W Polsce bezrobocie wynosi obecnie 15,7% (dane z 1.07.2006r.) i jest dużym problemem społecznym. Polega na występowaniu braku pracy zarobkowej dla osób zdolnych do jej podjęcia oraz poszukujących zatrudnienia.

Rodzaje bezrobocia

W literaturze fachowej można doszukać się wielu rodzajów bezrobocia oto kilka z nich:

- a) bezrobocie frykcyjne – to rezultat ruchu zatrudnionych na rynku pracy. Występuje nieomal w każdej gospodarce, również w warunkach pełnego zatrudnienia. Zakłada, iż ludzie zmieniają swoją pracę, przenoszą się do innej miejscowości i pozostają krótko na lokalnym rynku pracy. Jest ono niezmiernie korzystne dla gospodarki, ponieważ umożliwia znalezienie w krótkim czasie potrzebnych pracowników.
- b) bezrobocie koniunkturalne lub recesywne – występuje, gdy pojawia się spadek popytu, współczynnika produkcji oraz aktywności gospodarczej.
- c) bezrobocie strukturalne – wynika z nieaktywności struktury podaży i popytu na siłę roboczą. Wynikać może z szybkich zmian strukturalnych zachodzących w gospodarce, za których nie nadąża szkolnictwo zawodowe, średnie i wyższe. Występuje także wówczas, gdy zasoby kapitałowe są niewystarczające dla zaspokojenia potencjałów pracy.
- d) bezrobocie technologiczne – to bezrobocie wynikające z postępu technicznego automatyzacji i mechanizacji procesów wytwórczych. Występuje głównie wtedy, kiedy tempo wzrostu gospodarczego jest niskie, a inwestycje mają najczęściej charakter modernizacyjny, prowadzący do wzrostu i unowocześnienia produkcji przy spadku zatrudnienia. To najczęstszy typ bezrobocia występujący w krajach rozwijających się, w których gospodarka zostaje modernizowana na zasadzie standardów Zachodnich, w których większą część pracy ludzkiej zastępują maszyny.
- e) bezrobocie sezonowe – jest efektem zmiennych amplitud aktywności gospodarczej występujących w różnych porach roku. Głównym powodem bezrobocia sezonowego jest zmiana warunków klimatycznych.
- f) bezrobocie cykliczne – powstaje poprzez spadek zagregowanego popytu w gospodarce. Czasami utożsamiane jest z bezrobociem koniunkturalnym, które w argumentacji jego powstawania nawiązuje do podobnych wskaźników ekonomicznych.

Kim jest i kto może zostać uzyskać status bezrobotnego?

Bezrobotny – to według oficjalnych definicji osoba, która chce pracować i aktywnie poszukuje pracy, ale nie może utrzymać zatrudnienia przy istniejących stawkach płacy.

O status osoby bezrobotnej może ubiegać się:

- obywatel polski zamieszkały w Polsce, poszukujący i podejmujący zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zatrudnienie lub inną pracę zarobkową za granicą u pracodawców zagranicznych
- cudzoziemiec przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, posiadający pozwolenie na osiedlenie się lub status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej, poszukujący i podejmujący zatrudnienie lub inną pracę zarobkową na terytorium Polski

Osoba taka dodatkowo musi spełniać odpowiednie kryteria, takie jak między innymi:

- jest osobą niezatrudnioną i nie wykonującą innej pracy zarobkowej
- jest osobą zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie
- jest osobą nie uczącą się w szkole w systemie dziennym
- jest osobą zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy
- jest osobą która ukończyła 18 lat (z wyjątkiem młodocianych absolwentów)
- jest kobietą, która nie ukończyła 60 lat, a mężczyzną - 65
- jest osobą, która nie nabyła tytułu do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub wychowawczego
- jest osobą, która nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2ha przeliczeniowe
- jest osobą, która nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) gospodarstwa stanowiącego dział specjalny produkcji rolnej w rozumieniu przepisów podatkowych, chyba, że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2,0 ha przeliczeniowych, ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie
- jest osobą, która nie podjęła pozarolniczej działalności od dnia wskazanego w zgłoszeniu do ewidencji do dnia wyjeżdżania tej działalności albo nie podlega (na podstawie odrębnych przepisów) obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników lub zaopatrzenia emerytalnego
- jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia pozwala na podjęcie zatrudnienia, co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie
- nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności, nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowę najniższego wynagrodzenia

- nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego, stałego wyrównawczego, gwarantowanego zasiłku okresowego lub renty socjalnej

Przyczyny bezrobocia

Przyczyn bezrobocia jest wiele i mają one ścisły związek z mentalnością społeczeństwa, lecz do najbardziej znanych nam należą: brak przepływu informacji dotyczący nowych miejsc pracy; likwidacja niektórych, wyeksploatowanych gałęzi przemysłu; zmniejszenie popytu na niektóre zawody na rynku pracy; ograniczenie produkcji, co powoduje zmniejszenie zapotrzebowania siły roboczej; migracja dużych zakładów w nowe rejony o niższych kosztach pracy; brak odpowiedniego wykształcenia osób ubiegających się o etat; zmiany technologiczne oraz mentalność i patologie społeczne.

Skutki bezrobocia

Najistotniejszym skutkiem bezrobocia jest pogłębiająca się recesja gospodarcza oraz niezadowolenie obywateli zamieszkujących kraj. Oprócz nich towarzyszą społeczeństwu i gospodarce także efekty:

- a) niewykorzystany potencjał ludzki oraz siła robocza
- b) koszty związane z utrzymaniem bezrobotnych oraz służb socjalnych zajmujących się problemami pozostających bez pracy
- c) spadek dochodów gospodarstw domowych
- d) rozszerzanie kręgów ubóstwa
- e) pogłębianie poczucia beznadziejności, bezużyteczności i pesymizmu
- f) zjawiska patologii społecznych - alkoholizm, narkomania, samobójstwa, co w konsekwencji prowadzi do ekсклюzy społecznej

Sposoby walki z bezrobociem

Sposobów walki z bezrobociem jest niewiele. To czy człowiek znajdzie pracę w dużym stopniu zależy od niego samego. Ważnym elementem w szukaniu nowego miejsca zatrudnienia jest pozytywne nastawienie. O interesy pracowników musi zadbać państwo. Rząd powinien w pierwszej kolejności starać się ograniczyć bezrobocie, a następnie utrzymać je na korzystnej stopie procentowej. W takim samym zamierzeniu powinny też działać samorządy lokalne. Współpraca obydwu organów w stymulowaniu stopy bezrobocia jest bardzo ważna. Do najpopularniejszego parcelowania sposobów walki z bezrobociem należy podział na programy aktywne (kursy, które przekwalifikują bezrobotnych) i pasywne (świadczenia pieniężne – zasiłek) w zwalczaniu zjawiska, jakim jest bezrobocie.

Ponadto można wskazać:

a) działania rządu, które mogą polegać na:

- upustach w podatkach dla pracodawców, którzy stworzą nowe stanowiska pracy
- tworzeniu bardziej elastycznego systemu kształcenia
- ograniczeniu biurokracji związanej z powstawaniem nowych firm jednoosobowych
- wspieraniu drobnych przedsiębiorstw
- kreowaniu polityki zagranicznej nastawionej na zwiększenia eksportu, a przez to produkcji i zatrudnienia
- skracanie ogólnego czasu pracy

b) działania samorządu (w zależności od możliwości):

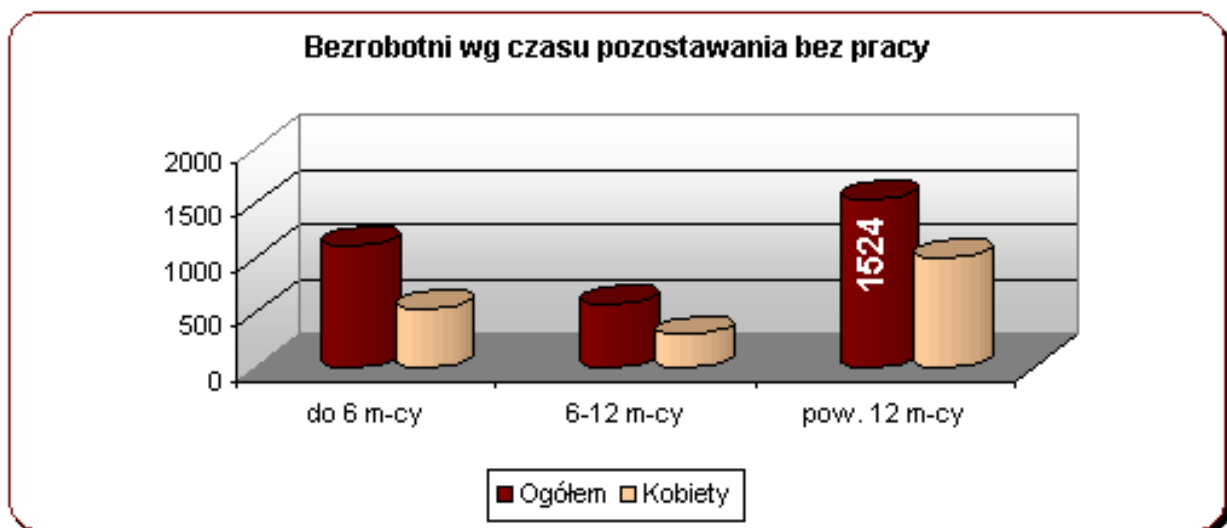
- przyciąganie nowego kapitału inwestycyjnego
- stawianie na drobne zakłady pracy oraz współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami
- stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju firm na swoim terenie, tworzenie parków technologicznych i stref ekonomicznych
- korzystanie z unijnych dotacji
- walka z migracją mieszkańców na obcy rynek pracy

c) działania bezrobotnych:

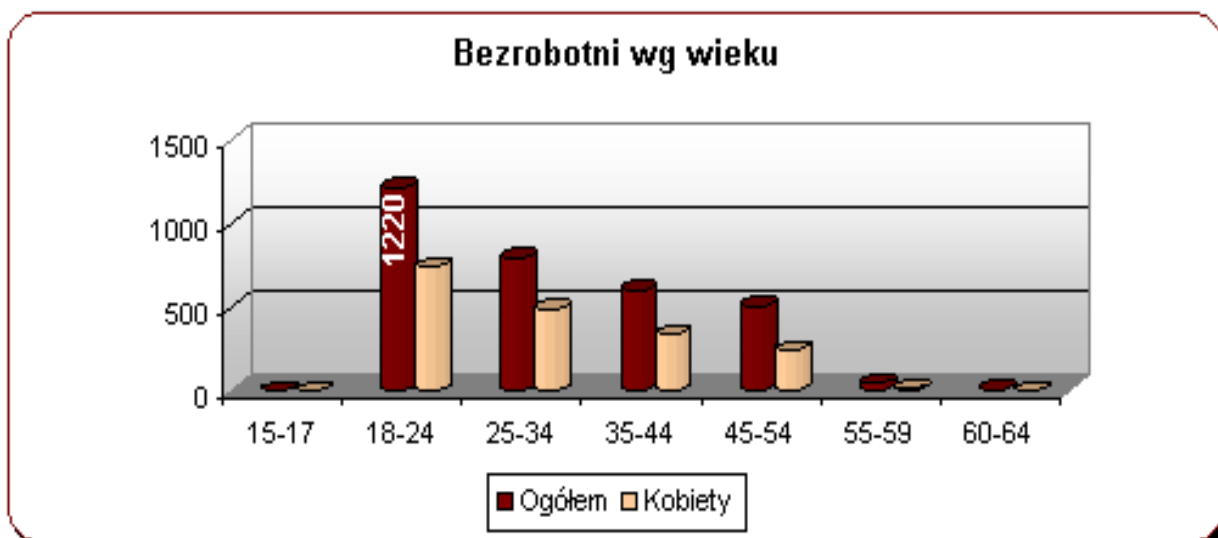
- zwiększenie elastyczności na rynku pracy
- zwiększenie chęci podjęcia działań zmierzających do podniesienia kwalifikacji
- przymusowe przekwalifikowanie zawodowe dostosowujące zawód bezrobotnego do popytu panującego na rynku pracy

Struktura bezrobocia

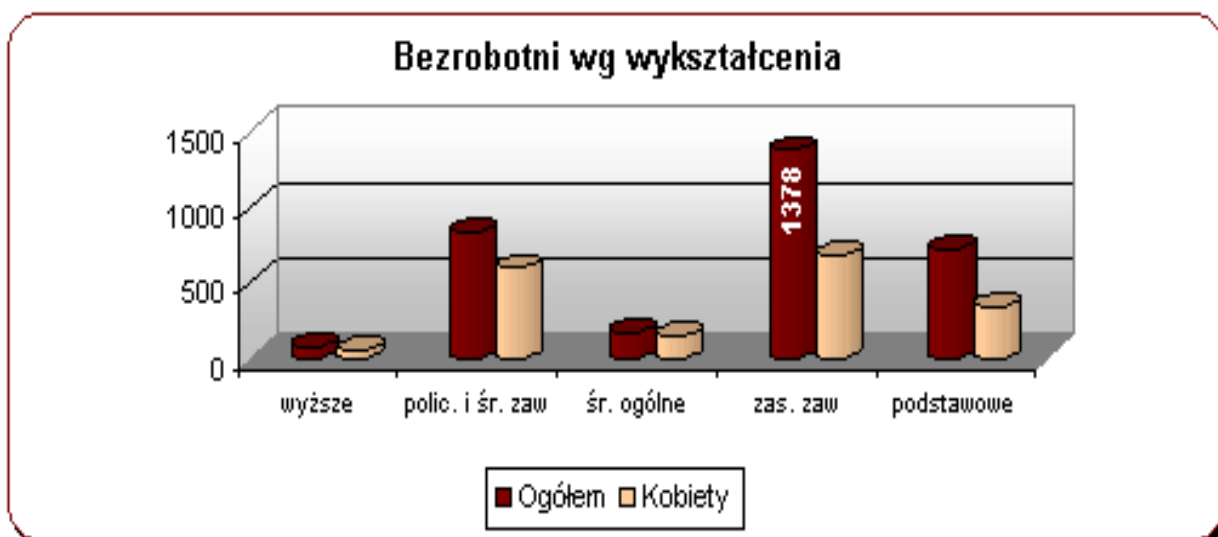
a) Na zaprezentowanym wykresie zaobserwować możemy, iż w Polsce według czasu pozostawiania bez pracy przeważają kobiety. Jest to spowodowane głównie mentalnością i przyzwyczajeniami Polaków do tradycyjnego modelu rodziny.

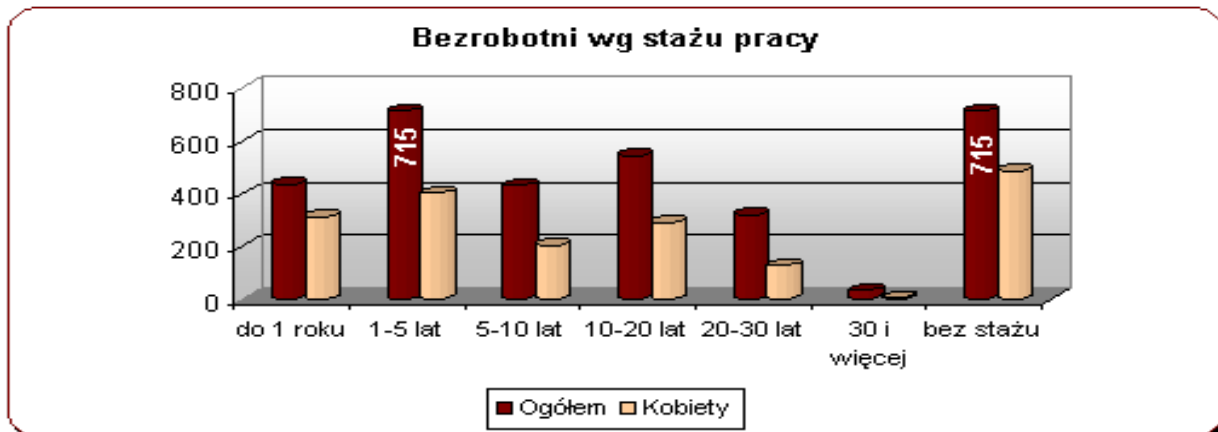
b) Bezrobotnymi najczęściej są ludzie młodzi, nie posiadający doświadczenia zawodowego, absolwenci szkół średnich i wyższych (18-24 lata oraz 25-43 lata).

c) Pracę najciężiej znajdują ludzie z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

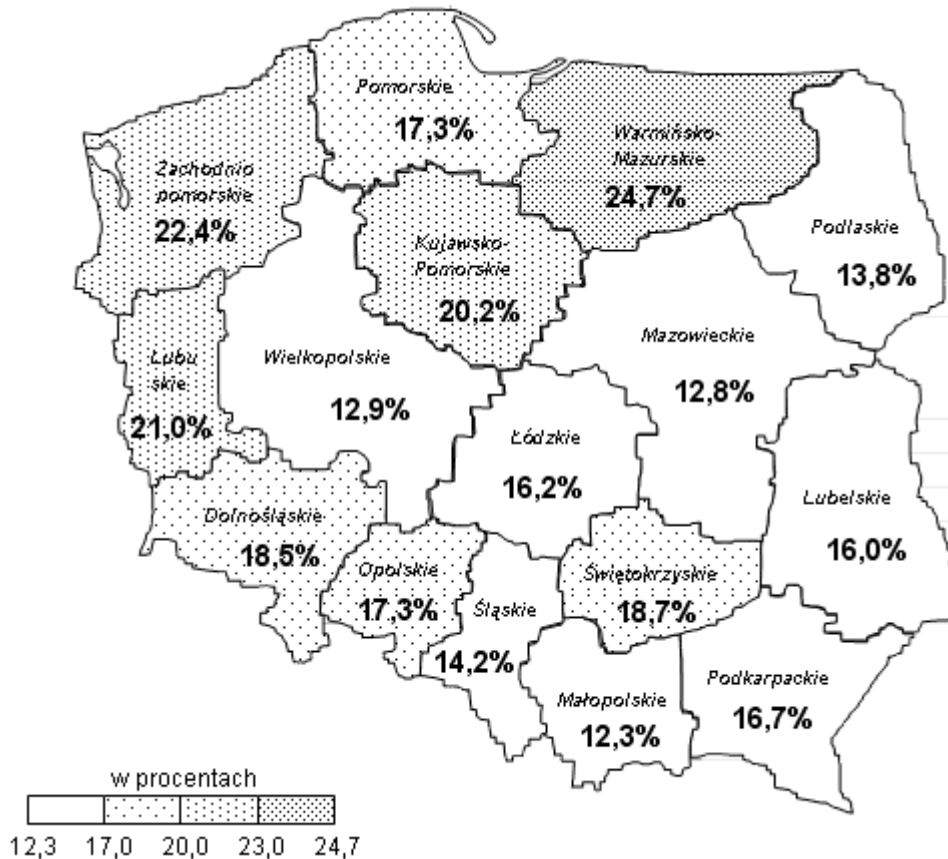

d) Ludzie posiadający mały staż pracy, jak i ci bez stażu to główni bezrobotni.

STATYSTYKI SPORZĄDZONE NA POCZĄTKU 2003r.

Bezrobocie według województw

Stopa bezrobocia na dzień 30 czerwca 2006r. - 16,0 %

Na sporządzonej mapie zauważamy, iż stopa bezrobocia w województwach dobrze rozwiniętych przemysłowo jest stosunkowo mała, np. woj. Mazowieckie – 12,8%, woj. Śląskie – 14,2%, lecz znajdują się także tereny o wysokim wskaźniku tego zjawiska na takich terenach jak, np. woj. Warmińsko-Mazurskie – 24,7% oraz Zachodniopomorskie – 22,4%.

Obecnie Polska przeżywa okres wzrostu gospodarczego, dobrej koniunktury oraz zmniejszenia bezrobocia. Sami Polacy w końcu zaczynają uważać, że warunkiem znalezienia dobrej pracy jest wykształcenie. Działa to zarówno na rynku lokalnym, ale również za granicą.

Z kolei stopa bezrobocia w Powiecie Wołowskim wynosi 18,3% aktywnych zawodowo (4,4 tys. bezrobotnych). Jest to dość mała liczba biorąc pod uwagę wyniki innych powiatów w województwie dolnośląskim. Fakt ten nie dziwi, ponieważ Powiat Wołowski leży około 50 km od głównego ośrodka przemysłowego, jakim jest Wrocław. To właśnie w nim większość mieszkańców odnajduje stałe miejsce zatrudnienia.

Bezrobocie w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej

Opisując bezrobocie w Polsce na tle krajów UE trzeba odnieść się do statystyk. W poniżej tabeli indeks UE25 dotyczy: 25 krajów - członków UE: Austria, Belgia, Cypr, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niderlandy, Niemcy, Polska, Portugalia, Republika Czeska, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, W. Brytania, Włochy.

Wskaźnik „Strefa Euro” natomiast odnosi się do 12 krajów Unii Gospodarczo-Walutowej: Austria, Belgia, Francja, Finlandia, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Luksemburg, Niderlandy, Niemcy, Portugalia, Włochy.

		ZHARMONIZOWANA STOPA BEZROBOCIA w % - ogółem					
		dane wyrównane sezonowo					
		2005	2006				
		XII	I	II	III	IV	V
UE25*	UE25	8,5	8,5	8,4	8,3	8,2	8,2
Strefa Euro*	Euro-zone	8,3	8,2	8,1	8,0	8,0	7,9
Belgia	BE	8,4	8,2	8,3	8,3	8,4	8,4
Republika Czeska	CZ	7,8	7,8	7,8	7,7	7,5	7,4
Dania	DK	4,0	4,3	4,3	4,2	4,0	3,9
Niemcy*	DE	9,5	9,1	8,9	8,7	8,2	8,3
Estonia	EE	7,1	5,8	5,6	5,3	5,1	4,9
Grecja	EL	9,6
Hiszpania	ES	8,8	8,8	8,9	8,9	8,3	8,3
Francja	FR	9,2	9,1	9,1	9,0	8,9	8,8
Irlandia	IE	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
Włochy	IT	7,7
Cypr	CY	5,3	5,4	5,4	5,5	.	.
Łotwa	LV	7,9	8,1	7,9	7,8	7,8	7,7
Litwa	LT	7,0	6,8	6,5	6,3	5,9	5,6
Luksemburg	LU	4,7	4,7	4,7	4,8	4,8	4,7
Węgry	HU	7,5	7,6	7,6	7,4	7,4	7,3
Malta	MT	7,7	8,0	8,1	8,3	8,4	8,3
Niderlandy	NL	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	3,9
Austria	AT	5,1	5,1	5,1	5,0	4,9	4,9
Polska	PL	17,0	17,0	16,8	16,8	16,5	16,4
Portugalia	PT	7,8	7,6	7,6	7,6	7,6	7,5
Słowenia	SI	6,8	6,4	6,4	6,4	6,5	6,5
Słowacja	SK	15,6	15,4	15,3	15,3	15,5	15,5
Finlandia	FI	8,2	8,1	8,0	7,9	7,7	7,6
Szwecja	SE
Wielka Brytania	UK	4,9	5,0	5,1	5,2	.	.

Zharmonizowana stopa bezrobocia (*Harmonized unemployment rate*), której użyto w tabeli obliczana jest jako procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo. Najogólniej mówiąc jest wynikiem przyjętej przez Eurostat ujednoliconej metody wyznaczania tego wskaźnika dla każdego z krajów. Dane, które oblicza Eurostat gromadzone są w oparciu o kwartalne wyniki badania siły roboczej oraz miesięczne dane z bezrobocia rejestrowanego. W Polsce badania takie noszą nazwę Badań Aktywności Ekonomicznej Ludności.

Reasumując, bezrobocie to poważny problem współczesnego świata, to dzięki niemu rodzą się wojny, ubóstwo, ataki terrorystyczne itd. Ludzie powinni zacząć myśleć bardziej o swojej przyszłości oraz o przyszłości swoich bliskich, kontrolując przy tym swój poziom życia i otaczający świat.

Bibliografia:

1. Zbigniew Smutek, Janusz Maleska, Beata Surmacz, *Wiedza o społeczeństwie*, Gdynia 2004.
2. Zbigniew Makiela, Tomasz Rachwał, *Podstawy Przedsiębiorczości*, Warszawa 2002.
3. *Encyklopedia popularna PWN*, Warszawa 1982
4. www.bezrobocie.net
5. www.gci.wolow.pl
6. www.bip.wolow.pl